

מסורת הש"ס

(א) לעיל סט., (ב) לעיל עו., (ג) לעיל עו., (ד) כתובות ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ר יוחנן ג"ב ע"י לעיל דף סט.; (ב) רש"י ד"ה כשהוא אומר וכו' לה הרי בשותק; (ג) ד"ה קראו ימיר וכו' בדשותק ע"מ למיקט גמי קאמר קרא אלמא שותק ע"מ למוקט איט מופר;

מוסף רש"י

שאם לא הפך והשכה אינו יכול להפך. משתמךן שאין הפרת נדרים אלא אותו יום שנדרה, ומשפטה ככר נכנס אם אחר (ועי' עו.). יודע אני שיש נדרים, שאדם יכול לגזור, אבל איני יודע שיש מפירין. ששם אדם צעולה יכול להפך נדר, ואחר כן טוע שפירה מועלת, יפר. לו לאחר זמן כשטעד שיכול להפך, דכיון דלא היה יודע שיכול להפך מעיקרה, לא קרינן ביה דיום שמשו אלא השתא צלוחו יום שטעד לו שיכול להפך לה (דקמן עו.). יודע אני שיש מפירין. שהפירה מועלת לגדר, אבל איני יודע שזה נדר. גמור, ומנעו ולא הפך צו ביום, ר"מ אומר לא יפר. לאחר זמן לכשטעד לו שגדר היה ותרץ הפירה, והואיל הפך ידע צטיו הפירה ולא הפך פושע הוא, מ"ט אי נדר הוא שפיר עבד דמפר, אי לא נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר, ואיכא תקלת שמיעה בכל שמיעה, והבמנים אומרים יפר. הואיל ולא הוכרז הדבר, ואע"ג דאיכא תמלתא שמיעה אינה בכל שמיעה. כמנים דמתמנין היינו ר' יהודה (ע"ש).

הדרן עלך נערה המאורסה ארחין ואם לא ארחין. (נלקמן) מפרש לה דלמנה מאכר הילת רחמיה עלי אס ארחין, ושנועה שלא ארחין, וכן אם אתקשט. ואיכא תמלתא קשוט עלי אס צבמנים אתקשט עד זמן פלוני, אם לא אתקשט. שנועה שלא אתקשט (כתובות נט.). אם אתקשט. קושטא לא אותו מקום, דהיינו גילת שער (דאמרי' בשטה).

פירוש הרא"ש

קיים בבלבו קיים הפך בבלבו אינו מופר. כ נריך שיואלה הפך צפיו אצל אס אמר בלבו קיים לבי שוב אין יכול להפך ולא אחרני צ"ה לעיל שמונעל בלבו למאי דפשינן דקאי אטלי ואכלי ניחא והר"א ממ"ץ פי' הפך בלבו היינו שחשב בלבו שיהא מופר אצל לא

אמר בלבו מופר לבי והולך לפרש לפירושו קיים בלבו קיים שחשב בלבו לקיים ושתק כל היום ומילתא דפשיטא היא דלפילו שתק סתם הי קיום כ"ש שתק לקיים אלא אבד דבעי למימר הפך בלבו אינו מופר נקטיה ודוקא הוא דקיים בלבו קיים שמוע דלאלתר הוי מקיים ואין יכול להפך דכתיב אישה יקומנו דמשמע מיד שקיימו הוי מקיום וכן אישה יפירו מיד הוי מופר: דרינו קיים בבלבו. ס"ד דמש"ה מירך לא שתק ע"מ לקיים היינו שאמר בלבו קיים ליכי והוה מצי לשטי בשותק ע"מ לקיים קאמניה אלא שלא חשש אלא למנאל לו שתיקה שהיא קיום אי נמי היינו דקא"ל בשותק סתם דשותק ע"מ לקיים קרו ליה סתם לגבי כלפי היכא דלאמר בלבו קיים ליכי: ולוקי' הא בשותק ע"מ לקיים והא בשותק סתם. אביתמא קא פריך כיון דלמא אלא מרי קראי מנלן למעטי ע"מ למיקט לוקים קרא במתסגר: ומשני קרא יתרי' בתיבי. ואס החרש יחריש: ואמאי ליהוי בשותק ע"מ למויקט. אס מדה עס חשכה ולא הופנה להפך או הניח כשגיל כבוד שבת ודעמו להפך אמאי הוי קיום: אבל איני יודע שיש מפירין. לא למד שהנעל יכול להפך נדרי אשמו: יפר. אחר כמה ימים שתיקתו לא הוי קיום כיון דלא ידע שצידו להפך: אבל אינו יודע שזה נדר. לא ידע שגדר זה של עניי נפש או לא ידע שהפסיקה צלוחו ענין שהוא נקרא נדר: רבי מאיר אומר לא יפר. דכיון דידע שיש מפירים קרינא ביה והחרש לה ביום שנוע: ורבנן כפרי כיון דלא ידע שיש צידו להפך נדר זה או שהיה נריך הפירה לא קרינן ביה והחרש לה ביום שמוען ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט ואמאי אמר ר' מאיר לא יפר בודאי דעמו להפך אלא שאינו יודע שצידו להפך ורבנן לא פליגי אלא דספרי דלא הוי שמיעה כלל: הדרין עלך נערה המאורסה

ואלו שהיו מפר. אב לא בעל: שיש בהן עניי נפש. דכתיב כל נדר וכל שנועת איקר לענות נפש איקמנו

רש"י

קיים בלבו קיים הפך בלבו אינו מופר. והיינו חומר צהקס מזהפך: **קיים אינו יכול להפך.** אלא"כ נשאל לחכם על הקמתו: **הפך אינו יכול לקיים.** קמני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו': **נשאלין על ההקס.** שאס קיים לה לנערה המאורסה אציה או בעלה והלך השני ונשאל לו על נדרה של זו ואח"כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו: ואין נשאלין **על ההפך.** אס הפך לה אחד מהן והלך צדירו ונשאל לחכם על חלקו אין זה שאלה לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקלת הוי נדר ואין נדר: **כשהוא אומר.** למעלה הימנו כי החריש לה (א) הוי בשותק וכו': **בשותק ע"מ למיקט.** וכתיב כשהוא קרא והקים את כל נדריה דשוב אינו יכול להפך: **קראי יסירי כסיבי.** מדכתיב החרש יחריש כמה פעמים ש"מ (א) בשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"א קראי כתיבי החרש יחריש וכי החריש הרי ג' חד בשותק ע"מ לקיים וחד ע"מ למיקט **וחד צתס:** **יודע אני שיש נדר.** הרי ששמע בלשמו שנדרה ולא הפך לה ואמר לאחר מכן יודע אני שיש נדר **שחשה נודרה אסורה צמה שנדרה:** **אצל איני יודע שיש מפירין.** דלפסר בתקנה לכך לא הפרתי לה: **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ה"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: **אצל אינו יודע שזה נדר.** חסוד ונריך לצטלו: **ר"מ אומר לא יפר.** דכיון **ידע נדדרה ויש מפירין** כשמיעה צעלמא דמי ואיצעי ליה למפר מעיקרא: **וחכ"א יפר.** עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דלאי נדר נריך הפרה כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר נדרים שיש צון עניי נפש. דככתיב לענות נפש אישה יקומנו ואישה יפרנו (במדבר ל): אמר

נדרה עס חשכה וכו'. אע"ג דלחכותב חדא זמנא מותצינן עליה חו ונ"מ דאי משכחינן פירוקא צההיא דלעיל אכתי הויה הך מיוצתיה: **שאס לא הפך וחשכה אין יכול להפך.** טעמא יהיצי למאי דמפירין צצבת אפילו שלא לצורך השבת לפי שהשעה עוברת דכפרישית לעיל (דף עו.): **ואמאי ליהוי בשותק ע"מ למיקט.** דאי אמר בשותק ע"מ למיקט מצי מפר לפי שאותה הקמה לא היתה על דעת שיתקיים הגדר כ"ש דאי הוו אמרי רבנן דאינו מפר נדרים שאינן לצורך השבת דהוה מצי להפך משחשכה דהא מאי דשתיק צצבת לאו משום קיום אלא מפני שלא היה יכול להפך אלא ודאי משמע דכל שתיקה מקיימת: **מפיצ רצ אשי יודע אני שיש נדרים.** שנדרים שנדרה אשתי הוו נדרים: **אצל איני יודע שיש מפירין.** ביום שמעמתי אי הייתי יודע שהנעל יכול להפך נדרי אשמו כלל: **יפר.** צמוך אותו יום שלמד שהנעל יכול להפך דהואו יומא ה"ל לדידה יום שמיעה אצל עד השתא לא דלא מיקרי יום שמייע אלא כשיועד דיני ההפירה: **אצל איני יודע שזה נדר.** שזה מן הנדרים שהנעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** אחר יום שמיעה דכיון שיודע הוא שהנעל מפר נדרי אשמו מקרי יום שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** דכיון שלא ידע הפרת נדר זה לא מיקרי יום שמיעה. ואס איחא דשותק ע"מ למיקט מפר אמאי אומר ר"מ לא יפר דהא איחיה לא שתק אלא משום שלא היה יודע שיהא יכול להפך וליהוי בשותק ע"מ למיקט וע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא משום דסבירא לכו דלא הויה שמיעה אצל אי הויה שמיעה מדורו ליה דלא יפר אלא ודאי משמע דשותק ע"מ למיקט לא מצי מפר. הלכך נקטינן דשותק ע"מ למיקט כסתם ולא מצי מפר אלא ביום שמיעה בלבד ושותק על מנת לקיים לאלתר שוב אינו יכול להפך ואפילו צו ביום:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ר"ן

ע"מ

שהשתיקה מקיימת. כל ששתק כל יום שמיעה: **קיים בלבו קיים.** שאין נריך להוילא צפסמיו: **הפך בלבו אינו מופר עד שיוילא צפסמיו.** ונראה צעיני דילפינן לה משתיקה דיום שמעו שהיא מקיימת דטעמא מאי משום דכיון שעבר יום שמיעה ולא הפך גלי אדעתיה שהוא רואה צקיומו של נדר אלמא כל שבלבו לקיימו סגי אלא דיהיב ליה רחמנא כל ההוא יומא להפריה משום דעד דערבא שמשא לא מוכח מידי שיהא רואה צפסמיו דלמלא צתר הכי מפרי לא כיון דצתר דעתיה בלחוד אזלינן. *ומינה דכל שקיים בלבו קיים לאלתר דהוה ליה כאליו עצר יום שמיעה. וכי אמרינן הלא הפך בלבו אין הפך דווקא דלא אמר לה טלי אכלי אכל היכא דלאמר לה הכי סגי וכדכתיבנא לעיל (דף עד.): **קיים אין יכול להפך הפך אינו יכול לקיים.** להא מילתא לא חמיירא הקמה מהפרה ולא הפרה מהקמה ולאו משום חומר נקטינהו אלא כיון דלשמעינן דיני הקמה והפרה מני הא נמי צדהייחו: **מאי לאו בשותק על מנה למיקט.** ואפ"ה קמני שהשתיקה מקיימת כל שעבר יום שמיעה: **לא בשותק על מנה לקיים.** שהיא הגדר מקויים מנעתה: **חומר צהפר מנלן.** לאו דוקא מנלן דהא לא צעי אלא מאי ניהו אותו חומר של הפרה: **נשאלין על ההקס.** שאס הקים יכול לישאל עליו * צלוחו יום שמיעה ויכול להפך צו ביום: ואין **נשאלין על ההפך.** שאס הפך שוב אינו יכול לישאל לצטל אותו ההפירה: **כשהוא אומר כי החריש לה הרי בשותק ע"מ לקיים.** ע"מ לקיים לחא"ץ שדעמו שיתקיים כשיעבור יום שמיעה אצל אין דעמו שהיא מקויים בשתיקה זו דאי הכי היכי מצי מפר בכל יום שמיעה ולא דמי האי שותק ע"מ לקיים דהכל להנהו שותק על מנת לקיים דלעיל: **קראי יסירי כסיבי.** תלמא קראי כתיבי החרש יחריש תרי כי החריש לה הא תלמא: **מפיצ רבא**

נב' קיים בבלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"צ בשרין ד"ה למימלא: **בהר"ן ד"ה** הפך בו ופינה דביל שקיים בבלבו. ק"ל הא קיי"ל דלף דנדרים שבלב לא הוו נדרים מ"מ היכא דלנו שמועה דלמי דנן דמוכח שהוא רואה נקיומו של נדר וגלי לו טויומו משה"ה הוי קיום אצל בקיים בלבו שאינו גלי לכל הוי ככל נדרים שבלב דלא מהני וע"ג: **בהר"ן ד"ה** נשאלין. באותו יום שפיעה. וכו"כ מוס' כתובות דף עא ע"צ ד"ה אצל האל:

תוספות

הפך בבלבו אינו מופר. שצטריכו כמנים שיוילא הפירה צפס. וקסה דלעיל (עו): מצי דצ"ה אי' מנעל בלבו, ולמאי דפריש' לעיל (שס ד"ה וביה) דמיידי לאמר לא טלי ואכלי תמא: קיים אינו יכול להפך. משו' דכתי' (במדבר ל) אישה יקומנו כיון שקיימו מקויים: **הפך אינו יכול לקיים.** שכבר צטל והך סופא שוה צין צהקמה צין צהפירה, ואבג גרדא דלעיל נקטיה: וההרשה לא ביום שבעו בשותק ע"מ לקיים הכותוב מדבר. ממה למורי רבנו שמשון נ"ע, דהכל משמע דשותק ע"מ לקיים הויה שתיקה גרדא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש ע"מ לעיל דשי בשותק ע"מ לקיים ס"ד שמינן שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אצל שותק ע"מ לקיים דההא היינו שותק ממש, ולעיל כי

[משני בשותק סתם הוה מצי] לשנוי בשותק ע"מ לקיים לאחר זמן ועדיין לא קיים בלבו, אלא תלמודא מרחיק הדבר מענין קיום שלא קיימו תמלא: ולוקים בשותק ע"מ לקיים. אביתמא מקסא דמנליה לרנות שותק ע"מ למיקט: **קראי יתרי' בתיבי.** טובא, הקמה ממש מאישה יקומנו, והחרש יחריש, כי החרש לה, חד בשותק לקיים, וחד כסתם, חד למיקט: **בתיבי רבא.** אע"ג דלחכותב ככר, ניחא לחמוי כל הני: **אמאי.** אינו יכול להפך משחשכה, מיהוי שתיקת צצבת בשותק ע"מ למיקט, דהא דלא שמינן הפירה צצבת משום שאינו רואה לולאל צצבת בשותק ע"מ למיקט: **יודע אני שיש נדר.** הגדר שנדרה שהוא נדר גמור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שצידו להפך: **יפר.** אפי' אחר כמה ימים, ולא אמרי' דהוי הקס כיון ששמע זה כמה ימים ולא הפך, כיון שלא היה כבוד שצידו להפך, ולא הוי שתיקה, ויום שמע קרינן ביה השתא: **יודע אני שיש מפירין.** שצידו להפך נדר ענינו נפש: **אבל איני יודע שזה נדר.** פי' שזה נדר שנדרה על ענינו נפש: **ר"מ או' לא יפר.** אחר ימים כשיועד לו שהנדר על ענינו נפש, דלא קרינן ביה ביום שמעו והואיל יודע שיש מפירין: **וחבבי' או' יפר.** דשפיר הוי ביום שמעו כיון דלא ידע שהוה נדר [על ענינו נפש]: **ואמאי תרווי' בשותק ע"מ למיקט.** ואמאי אי' ר"מ לא יפר, אלא ש"מ דשותק ע"מ למיקט הוי שתיקה, ורבנן לא פליגי אלא משו' דלא הוי שמיעה כלל. וה"ר אליעזר לא פירש כן, ופירושו מגומגם צין הכל ולקמן פ' בתרא (סו): **הדרן עלך נערה המאורסה** ואלו נדרים שהיו מפר. ר"מ אב צין בעל: שיש בהן עניי נפש. (דכתיב) דכתיב וכל שנועת איקר לענות נפש: **ארחין אם לא ארחין.** מפרש בגמ' מאי קאמר:

ע א מ"י פ"ב מהלכות נדרים הל' יח סמג לאחין רמב טו"ש"ע י"ד סימן רלד סעיף חא: **עא** ב ג מ"י שס פ"יג הל' יט סמג שס טו"ש"ע שס ספרי' לח וספרי' מא: **[ד]** מ"י שס הל' כ טו"ש"ע שס ספרי' מט: **עב** ה מ"י שס פ"יב הל' יח סמג שס טו"ש"ע שס ספרי' חא: **א** ו מ"י פ"יב מהל' נדרים הל' א סמג לאחין רמב טו"ש"ע י"ד סימן רלד סעיף נה: **ב** ז מ"י שס הל' ה טו"ש"ע שס ספרי' נו:

תורה אור השלם

1. **וְאִם הִתְרַשׁ יִתְרַשׁ**
לְהַ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֵל יוֹם וְהָקִים אֶת כָּל נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת כָּל אֲסוּרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הָקִים אֹתָם כִּי הִתְרַשׁ לָהּ בְּיוֹם שְׁמֻעָהּ:
בבדבר ל טו

גליון הש"ס

נב' קיים בבלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"צ בשרין ד"ה למימלא: **בהר"ן ד"ה** הפך בו ופינה דביל שקיים בבלבו. ק"ל הא קיי"ל דלף דנדרים שבלב לא הוו נדרים מ"מ היכא דלנו שמועה דלמי דנן דמוכח שהוא רואה נקיומו של נדר וגלי לו טויומו משה"ה הוי קיום אצל בקיים בלבו שאינו גלי לכל הוי ככל נדרים שבלב דלא מהני וע"ג: **בהר"ן ד"ה** נשאלין. באותו יום שפיעה. וכו"כ מוס' כתובות דף עא ע"צ ד"ה אצל האל:

תוספות

הפך בבלבו אינו מופר. שצטריכו כמנים שיוילא הפירה צפס. וקסה דלעיל (עו): מצי דצ"ה אי' מנעל בלבו, ולמאי דפריש' לעיל (שס ד"ה וביה) דמיידי לאמר לא טלי ואכלי תמא: קיים אינו יכול להפך. משו' דכתי' (במדבר ל) אישה יקומנו כיון שקיימו מקויים: **הפך אינו יכול לקיים.** שכבר צטל והך סופא שוה צין צהקמה צין צהפירה, ואבג גרדא דלעיל נקטיה: וההרשה לא ביום שבעו בשותק ע"מ לקיים הכותוב מדבר. ממה למורי רבנו שמשון נ"ע, דהכל משמע דשותק ע"מ לקיים הויה שתיקה גרדא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש ע"מ לעיל דשי בשותק ע"מ לקיים ס"ד שמינן שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אצל שותק ע"מ לקיים דההא היינו שותק ממש, ולעיל כי

תוספות

הפך בבלבו אינו מופר. שצטריכו כמנים שיוילא הפירה צפס. וקסה דלעיל (עו): מצי דצ"ה אי' מנעל בלבו, ולמאי דפריש' לעיל (שס ד"ה וביה) דמיידי לאמר לא טלי ואכלי תמא: קיים אינו יכול להפך. משו' דכתי' (במדבר ל) אישה יקומנו כיון שקיימו מקויים: **הפך אינו יכול לקיים.** שכבר צטל והך סופא שוה צין צהקמה צין צהפירה, ואבג גרדא דלעיל נקטיה: וההרשה לא ביום שבעו בשותק ע"מ לקיים הכותוב מדבר. ממה למורי רבנו שמשון נ"ע, דהכל משמע דשותק ע"מ לקיים הויה שתיקה גרדא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש ע"מ לעיל דשי בשותק ע"מ לקיים ס"ד שמינן שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אצל שותק ע"מ לקיים דההא היינו שותק ממש, ולעיל כי

[משני בשותק סתם הוה מצי] לשנוי בשותק ע"מ לקיים לאחר זמן ועדיין לא קיים בלבו, אלא תלמודא מרחיק הדבר מענין קיום שלא קיימו תמלא: ולוקים בשותק ע"מ לקיים. אביתמא מקסא דמנליה לרנות שותק ע"מ למיקט: **קראי יתרי' בתיבי.** טובא, הקמה ממש מאישה יקומנו, והחרש יחריש, כי החרש לה, חד בשותק לקיים, וחד כסתם, חד למיקט: **בתיבי רבא.** אע"ג דלחכותב ככר, ניחא לחמוי כל הני: **אמאי.** אינו יכול להפך משחשכה, מיהוי שתיקת צצבת בשותק ע"מ למיקט, דהא דלא שמינן הפירה צצבת משום שאינו רואה לולאל צצבת בשותק ע"מ למיקט: **יודע אני שיש נדר.** הגדר שנדרה שהוא נדר גמור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שצידו להפך: **יפר.** אפי' אחר כמה ימים, ולא אמרי' דהוי הקס כיון ששמע זה כמה ימים ולא הפך, כיון שלא היה כבוד שצידו להפך, ולא הוי שתיקה, ויום שמע קרינן ביה השתא: **יודע אני שיש מפירין.** שצידו להפך נדר ענינו נפש: **אבל איני יודע שזה נדר.** פי' שזה נדר שנדרה על ענינו נפש: **ר"מ או' לא יפר.** אחר ימים כשיועד לו שהנדר על ענינו נפש, דלא קרינן ביה ביום שמעו והואיל יודע שיש מפירין: **וחבבי' או' יפר.** דשפיר הוי ביום שמעו כיון דלא ידע שהוה נדר [על ענינו נפש]: **ואמאי תרווי' בשותק ע"מ למיקט.** ואמאי אי' ר"מ לא יפר, אלא ש"מ דשותק ע"מ למיקט הוי שתיקה, ורבנן לא פליגי אלא משו' דלא הוי שמיעה כלל. וה"ר אליעזר לא פירש כן, ופירושו מגומגם צין הכל ולקמן פ' בתרא (סו): **הדרן עלך נערה המאורסה** ואלו נדרים שהיו מפר. ר"מ אב צין בעל: שיש בהן עניי נפש. (דכתיב) דכתיב וכל שנועת איקר לענות נפש: **ארחין אם לא ארחין.** מפרש בגמ' מאי קאמר:

ארחין אם לא ארחין. מפרש בגמ' מאי קאמר: